

remål; han bemödade sig at rikta den fattiga, men icke sig sjelf. Hans hus war kändt af alla de olyckliga, som måste lefwa af andras barmhärthighet; han lättade och understödde deras behöfwer utan at plicka, den älderstegna uslingen blef i hans hus emottagen lika som en gammal vän, hwilken man efter en lång fränwaro träffar; den af sig komna söfaren, glömmande sit högmöd, begärte hos honom härberge såsom slägtunge, och han blef mottagen. Den afskedade Soldaten hade altid et ställe wid hans spiseld, hwaräst han berättade sina segrar, wisade sina blesörer, och dref fierden tillbaka med sin krycka. Som vän, och om om människor glömdo han deras fel, och beklagade deras olyckor. Han satte sin ära däruti at understöjja den behöfwande, at trösta den olyckliga; eldad af en helig iswer, sparde han ej wakande, böner och tårar, då han war stadd i sit Ambete; han använde hela sin rörande wältalighet för at draga den rädda själen til glädjens hemwist, hvars wäg han utstafade.

Bredewid dödsfängen, där bedröfwelser, sorg och synder hysom förskräckte den döende uslingen, såg man denna nu så sällsynta Prästen. Wid hans röst flydde frucktan och bäfwan från den oroadde själen, och hopp och tröst intogo det förtwifade hjertat.

I kyrkan upförde han sig med all den wärdighet som hans dyra kall fordrade. Sanningen fick ny styrka då den kom ifrån hans läppar, och narrar som woro komna för at skratta, bragtes til ånger och tårar. Efter Gudstjenstens slut, samlades alla kring honom, och barnen drogo honom i kappan för at från hans öga få en leende blick. Detta småleende utmärkte en Fars ömhet som deltog i deras nöjen och beswärligheter, och hvars hela hjerta tilhörde dem.

Äfwanföre denna snart utgångna häcken, bredewid wägen bodde Schol-mästaren. Hans utseende wisade stränghet. Så snart han syntes om mörnarna, kunde de rädda gåsarne förutse dagens öden. Han war likwäl god, och hans alswarsamhet härledde sig endast af nit för slit och kunskap. Hela byn kände hans sticketighet; ty han kunde läsa, skrifa och räkna, han förstod äfwen Landtmäteriet, och kände förutsäga wäderlekens stift. Uti disputer erkände och frucktade Prästen hans enwighet, ty fast han war öfwerwunnen, disputerade han altid, och bondfolket kunde ej begripa hur så mycken lärdom hade rum i et enda hufwud.

Men hans ryggt är försvunnit; allt är omändrat. Bredewid denna Eten war en frog, där godt öl och glättiga infällen muntrade Åkerbrukaren. Där församlades alla aftnar Byns Statslösa, och hwar och en sade sin nyhet. Men detta stället är borta; bonden går ej mera dit för at gömma dagens arbete: Sandtmannen berättar ej mera där sina nyheter eller sjunger sina wisor, och ingen wård är där omkänkt at fylla stöpet med färst-öl, och bjuda det at den nygifte hustrun, som blott rörde det med sina läppar för at upmuntra de andra gästerna.

Öskydiga sällhet som den fattiga njuter! som den rika föracktar! en enda af dina behagligheter gläder mera mit hjerta än allt konstens prål. Sanskyldiga lycka! där Naturen återtar sin rätt! ja, min själ emottager dig och erkänner dit gamla wälde; du kan ensam regera där utan fruktan, utan gränser och utan åfund! Hwad skilnad är det ej mellan dig och denna tröttande pragten? hwaråst man ser rikedomens öfverflöda, och hwaråst det ledsna hertat vaktadt alla konstens förfröande retelser frågar: är detta nöje?

Vi Stats-män! som äro sanningens wänner, som sen den rikas sällhet ökas och den fattigas minskas, det hör er til at dömma om skilnaden imellan et rikt och et lyckligt land. Hafwet tyckes högmödas at våra wåra med Guld och Sidentyg lastade skepp; dårskapen wäntar dem på våra stränder och ger glädjerop wid deras åsyn; en del af werldens skatter samlas hos oss . . . men, råkna vår winst; hwad betyda dessa rikedomar? det är blott et fåfångt namn. Råkna sedan våra förluster; se en rik och högmödig människa inneha en landsträcka som gaf så många fattiga bröd, och som nu knappast förflår til at underhålla hans hundar, hans hästar och hans maitresser. Wårt lands starka och nyttiga alster föras til werldens ånda för at borthytas i dårskap och öfverflöd: på detta sätt lutar vårt land (det är wißt England) til en oundwikelig undergång.

En ung skönhet utan prydnad, föracktar konstens biträde; säker at behaga, wil hon ej at sminket skal dela hennes seger. Men då behagligheterna förswinna, då åldern nalkas, och ålskarne hasta sig bort, då hoppas hon fåfångt at genom en falsk hy och falska ögonbryn ersätta sin förlust. Sådant är et lands öde som öfverflödet för dårswadt: i början ser man där Naturens enfald och enkla behag; men då det nalkas sitt fall, ser man Byärne förswinna, Slott up-
byg-

byggas, och den fattiga arbetaren som förer sitt lilla hushåld långt ifrån detta prägtiga hemvist, denna blomstrande grafven.

Men ack! hvar skal han finna en fristad? hvar skal han undvika det förtryckande högmödet's grannskap? Skal han fara til Staden? . . . Hwad kan han hoppas? — at warawittne til et öfwerstånd som han ej kan njuta; för at se tusende konstler förenade at fördubbla öfwerståndet och öda jorden; at se den rika glädjas öfwer sina likars plågor; at se Hofmannen klädd i silke och guld som förblindar den enfaldigas ögon? men himmel! man ser ock den bleka handwärfaren stadd i sitt grofwa arbete knapt förtjena sig födan. Här wisar praxten sig i all sin härlighet; där ser man fattigdomen i all sin ohyggelighet. Om midnatten öpnar nöjet sit Tempel; en glättig hop stynnar sig dit at sira sina nöjen. Kan eländet wara där som et så förblindande prål wistas? Nej, utan twiswel, ger det tilkänna en allmän sällhet! tror du det allwarisamt? Ack! fasta ögonen på denna olyckliga flickan, som ligger där uppe i en windschammare sjuk utan bröd och utan wård. Kan hända hon föer något uti sin By et lyckligt öfwerstånd; hon gret där wid berättelsen om den bedragna oskulden; hwad är det nu icke för åtskillnad! Hon har ej mera några wänner, någon dygd; alt är förloradt för henne. Om hon blir frisk ligger hon wid sin förföreres port — skulle ej dess darrande hjerta ångra det olyckliga ögnablick då högmödet och åtrån at se staden bragte henne at föraetta sin slända och sina Landnöjen?

Ålfskade by! Ack! är det möjligt at dina oskyldiga Herdar äro dömda at dela samma öde? Kan hända at de detta ögnablick, förda af hunger och uselhet begära bröd wid den högfärdigas dörr.

Men, nej, Alrnäs! et annat öde torde förestå dina inbyggare, kanske de gå at söka aflägsse land, som det djupet hwilket intar hälften af jordklotet skiljer från oss (b). Där skola de med swaga och trötta steg släpa sig fram i de brännande ödemarkerne och beklaga sina olyckor. Hwilken olikhet med deras fordna öde! en ständigt molnfri sol, som kastar på dem sina förtärande strålar, tjocka skogar, där aldrig något qwitter höres, och hwaräst nattfoglarne hwila på de förtorkade qwistarne; hwaräst den resande fruektar wid hwarje steg at upwäcka en giftig och slingrande orm; hwaräst sammanstöckade tigrar och människor ännu grymmare än de, wänta sit rof. Södelsebygd!

(b) Americanska förenade Provincierna som emottaga Främlingar.

dygd! hwilken åtskillnad! och? då påminner man sig din klara bäck, dina blomsterprydda fält och dina skuggrika lunder. Himmel! huru bedröfwelig skulle ej den dagen wara om de fattiga landsflyktiga lemnade sin födelse ort! hwilka tårar! hwilka suckar! med hwad ömhet skulle de ej betrakta sina boningar, taga afsked af dem, gå bort, komma tillbaka för att åter se dem och gråta? kan hända lära de säga, att wi på andra sidan hafwet träffa et dylikt ställe; men huru skall man wäga sig på detta ofanteliga djup! den wördnadswärdä husfärdern, är utan twifwel den första som går til stranden: han gråter, men det är öfwer dem; sjelf uppehållen genom det mod som åtsöljer dygden, trottsar han faran, ty den nya werlden hwakäst han önskade sig en fristad är i grafwen. Hans dotter, som war hans älderdoms tröst, och hwars skönhet förskades af hennes tårar, går bedröfwad wid hans sida och lemnar en öm älskares famn, för att följa sin Far. Heta suckar gifwa tillkänna Modrens sorg; hon trycker sina barn i sin darrande famn, och hölger dem med kyssar och tårar, då des man, bibehållande en manlig sorg, underhåller hennes swaghet och lifwar hennes mod.

Åffkyswärda Öfwerflöd! Du som är föremålet för Himmelens wrede! Är det genom dylika offer, som man skall köpa din öwärdiga ynnest? Förtjenar du att ofskuld och dygd skola upoffras för dina be-
drägeliga nöjen? Högmödiget öfwer sin orklösa stolthet, förtjust af sin inbillade handel utmåtlas det förblindade riket, . . . och faller sluteligen under sin stupande börda.

Sådan är den olycka som hotar mit Fädernesland — Hwad säger jag? Fördöelsen har redan uppfylldt hälften af sitt wärk. I detta ögnablick öfwergifwa sjelfwa Landsdygderna oss; de gå til stranden hwarest skeppet skall hissa sina segel i wäntan på en gynnande wind. Jag ser den flocken som är twungen att öfwerge oss, ställa sig på däck. Jag ser där idogheten, gästfriheten, den äkta ömheten, den trögna kärleken; och du Gudomliga Skaldekonst! Himmelens Dotter! som man försummar, som man förtalar; Du som ödmjukar mig i werlden, som underhåller mig i ensligheten, du som är ursprunget til alla mina nöjen, til alla mina beswärligheter; du som har sökt mig i fattigdomen, som qwarhåller mig där til min död; du som är Wetenskapernas ledswän, dygdens skyddarinna, alltid den första att und-
wika

wika sinnliga nöjen, och obarmhäftiga hjertan, du som gör nare af tyranniet och föracktar Tyrannen, du styr långt ifrån oss: Farväl, farväl, för alltid! måtte i hwilken werldsdel du dock stadnar, dina ljusliga toner förmildra Climaternas stränghet. Mätte du wisa sanningen för de swaga dödeliga, och lära dem, at et Rike som underhålles af egna krafter, fastän ganska fattigt, kan likwäl wara rätt lyckligt; at handelns högmögiga Spira medförer omsider undergång, då twärtom en magt, som beror af sig sjelf, trottisar tidens fliften, lika som Klipporna i hafwet stå orörliga wid wådens och böljornas wäld.

Til Utgifwaren af Wälsignade Tryckfriheten med anhängan at följande må i des Blad få inflyta *).

Den uti N:o 47 samma Blad gjorde anmärkning, mot den obehöriga Auctions provision, som Kongl. General-Asistance Contoiret sig tillägnat och innehåller, af de förfallne Pantar som lösas, för, än de genom allmänt utrop hunnit försäljas, har jag efter flera gångers genomläsande af Kongl. General-Asistance Contoirets Reglemente, och inhämtad underrättelse af där dageligen följt bruk, funnit i min oförgräpeliga tanka aldeles riktig.

Andamålet med detta i sig sjelft nyttiga Werks inrättning, finner jag wäl wara den, at nödstälte Medborgare mot lindrig ränta, skulle med Penninge-lån, på Pant blifwa undsatte; men huru de utom Kongl. Reglementets föreskrift kunna betungas med 2, 3, til 9 proCent efter Panternas bestaffenhet i Auctions provisioner för sådana deras Pantar, som de med lösen sorgfälligt rädda undan Auctions-klubbar, det är en sak som förtjenar all upmärksamhet, så mycket mera som det rörer måst de törftigaste Samhällets skattdragande medlemmar.

Skulle mot förmodan och mig ovetterligen någon författning härtil gifwa anledning; hwarföre utsättes sådant icke på Pant-sedeln til alla sina omständigheter på sätt som å Låne-Banco-sedlar är öfligt. Har Låntagaren ej rättighet så på Pant-sedelen sina förmoner och Skyldigheter sig tydeligen föreskrifue, och författningarne å hwilket alt sig grundar där återopade?

Den således innehållne provision, torde ärligen göra en betydlig Summa, hwilket Kongl. Contoirets Böcker utwisa, äfwen som hwilken där af dragit fördel, samt om Stockholms Stad af så bestaffad Auctions provision, fädt des stipulerade fjerde del, enligt Kongl. Reglementets föreskrift.

Detta anmärkes och upgiswes til beswarande af dem, som närmare kunskap äga om nämde Werk.

*) Insändt.

Sattig behöfwande Pant-ägare.

N:o 77. utgiswes den 26 Maji eller nästa Wondag.

Stockholm, Tryckt hos Commissarien P. A. BRODIN, 1783.

Dag = Bladet :

Wälsignade Tryck-Friheten.

Tredje och Sidsta Stäcken.

N:o 77.

Stockholm den 26 Maj 1783.

Warg:lon på en båt, Fabel *).

En människa fri från förutfattade meningar bär dageligen tilltaga i wisdom; hon afväger sina förslag ej med darrande hand utan med en wigt som är krönt af förnuft och erfarenhet: hon känner sin styrka och sin swaga förän hon ger sig ut på kridsbanen, och ådrager sig aldrig åtlöje genom en dårlig oförsettighet; aldrig lemnar hon stränderna utan at weta hwilken wind som blåser: hon gör altid utkast och indelning förän hon lägger grundwalen til et hus, och stuteligen, då hon besinnar sina egna ofullkomligheter, dämpar hon straxt den fåfånga, högmodet någon gång wille upwäcka i des själ.

Om wi betrakta oss sjelfwa på alla sidor och i alla händelser; hämta wi snart den lärdom at falska inbildningar om egna förtjenster alstra de måsta mistag.

Detta sträcker sig til alla stånd i båda könen och til alla ålder, likwäl råder denna dårskapen sig på olika sätt, man systar med olika yrke til detta namnet, en del tror sig måstare i kärleks-äfwens ty, ingen skönhet i werlden kan neka dem, andra intagna af sin skapnad och sin wäxt sätta all sin ära i dyrbara kläder, equipager och brillants-ringar, en del samlar bibliotheker och tror sig hafwa läst alla andras böcker och tankar, men glömma at tänka sjelfwa.

Alla dessa willfarelser kunna dock aldrig förliknas med de högdragnas: upblåste af smickrets wäder misbruka de förmåtit hela Riksstyrelsen. De måst öfwerdrifna beröm mistänkas ej för affigter, ja de tro dem knapt wara swarande emot deras stora egenheter, just då de ärligt finnade bewisa det grofwaste bedrägeri i detta råkwärk.

En

*) Insändt.

En däre af denna Classen är Statsman, Financier, Negociateur med et ord: alt, alt tror han sig förstå och fattar drifstigt i Riksstyret — hvad blir fölgen? jo drucken af sin inbildning sätter han hela Nationer på wågspel — Långt ifrån at mistänka sin färdighet, öka affsteg och mistag, des blindhet, ånteligen, då fördärwvet blir alt större och större, och snart utom hjelp, anklagar han olyckan och oförmodade händelser — Men at man ej må tro mig göra en falsk tillämpning öfwer det jag sagt, så börjar jag straxt min Fabel.

En warglo af naturen nog färdig at klifwa i tråd hade förwårswat sig en stickelighet at behändigt och i smyg roffa och stjåla. Denna egenkapen gjorde honom så stor, at han ej såg något företagande hwartil han ej war wuxen, med et snille som omfattade det hela, war han hemma i alla wetenskaper och öfswade alla konster: bullersam, hög, sysslosatt och framför alt falsk och glupsk, med dessa egenkapen wågade ingen tabla des blinda förtroende til sig sjelf; han feck et talrikt anhang och blef uttopad för en dräplig Warglo ibland Skogsdjuren. De wördade honom som et öfwer naturligt djur. Hade de gjort et gemensamt byte, det war hans rättighet at utdela rofwet, och han hade tilfålle draga winsten af en Rapphönas delning, ingen ting i hela Skogsriket hände, hwarom han icke rådfrågades och icke förstod.

En wacker dag promenerade Herr Warglo längs ut med sjön, där han blef warse en båt försedd med roder, segel och styre ligga för ankar ej långt ifrån stranden, straxt talte han til sit följe (en inbilsk och förnam Warglo har altid följe) med en myndig och gällande ton, „huru liten insigt röja icke människorna i alla slags konster och wetenskaper! jag må le at deras Academier och deras narra, „aktiga läsning, hwartil tjenar Compas, Sjökort och Circlar? en „onyttig sammangyttring! jag wil wisa Er, at jag kan segla utan alt „det där grålet, och människan skal i min färdighet få se sin okun- „noghet, wid det han sade detta, simmar han ut til båten och klifwer djärft i den samma. Alla djuren i djupaste ödmjukhet men tillika med den högsta förundran gapade på honom. Han lyfter ankar och lägger ut ifrån landet, det spända seglet tar in för mycket wäder, båten utan barlast börjar luta, wågorna slå öfwer, årorna brytas sönder, styret sliter sig löst, wår sjöman springer fram och tilbakars på rellingen — men båten kantrar, och Herr Warglo drunknar.

Ofta äro de som synas onyttiga för et samhälle, de samma som någon gång göra mera nytta än de som köpt sig Ämbeten och hedder. Man är lat i Vulgairens ögon, när man ej löper i Hoftrapporna för sin egen lycka, ej står på Leven för sin egen oppkomst, man har ingen ting at göra tros det, så snart man är utan tjänst utan cocard och utan Spectacle biller — Ni willsefarande! Ni hållen då det för intet arbete at väcka de tungsföda. Ni begripen mig väl, at jag menar med tungsföda den som ej väkna, förän Cammertsjaren, Drängen, Pigan, Colporteurén kommer instampandes om morgonen med Dagbladen.

„Jag acktar, säger en Philosophe min Famille mer än mig sjelf, mitt Fädernesland mer än min Famille, och hela människo-släktet mera än mitt Fädernesland: Det är så, man gemenligen talar och skrifwer, men så här tänker man innom sig sjelf, „Jag acktar mig långt mera än min Famille, min Famille mer än mitt Fädernesland, och mitt Fädernesland mer än den öfriga världen. Detta språk är ej så wacker, som det förra, men Gud nås! det är mycket sannare.

Plågad af ledsnad, måttad af omwärlande nöjen och bekymmer, slaf af begärelserna, mål för et gnagande samwete, et stoft, et spöke, en ofgrund, se där Människan. Det är denna så kallade Naturens Herre, hwors makt sträcker sig til mindre beklagansvärda djur än han, som bygger i hoppets hemwist, klyfwer böljorna i flytande stott, åker i förgylta wagnar, forskar i Himmelen och på Jorden, gör härda metallen flytande, och använder all den prackt wår Glob äger, til sin egen nytta: Men utan hjelp af Uppenbarelsen skulle han intet kunna gissa hwad han är, hwarifrån han kommer, hwart han går — högfärdiga Creatur! som tror at hela naturen är skapad för dig just då jorden skakas och remnar, och Elementerna swärja din undergång: Människa! du går med din warelse, du wet intet huru, ur et fångelse din första wagga, för at läggas i en annan, den du fuctar med dina tårar, du lindas, du fånglas redan i din spådaaste barndom; ju mer du framskrider på lifwets törnbeströdda sålt, desto tyngre blifwa dina tjedjor, såfångt affskar du dem, döden allena kan bräcka dem. Wid din första gryning är du til en plåga för andra, onyt

*) Insändt.

önyttig för dig sjelf, brottlig wid din middag, matt och darrande wid din afton — förföljd af det närvarande som flyr, af det förbigångna som smider, af det tillkommande som oroar, lefwer du med dina likar i et ständigt mistroende, du döer bästwande och rädd, och ifrån all din inbillade präckt förwandlas du til et fult och otäckt benzangel — hwad återstår dig stolta Monarch! . . en graf och et stoft som också skall förswinna.

Det är för Er inbillsta Tyranner på Aliens Throner! som föräckten, som plågen och som så obarmhärtigt handterer människor edra likar, som jag tecknat denna försträckeliga tassa — wilsen Ni ännu skryta af Er mact at wäldföra? edra rättigheter at råna? Blömmen ej at Ert lif ofta är kortare och tusendgånger olyckligare än tiggrens, som om han är bråttsig, har Er endast at tacka dörföre.

Til Utgifwaren af Wälsignade Trycksribeten äro följande anmärkingar insände at tryckas.

1:0 Til de uti Dagligt Allehanda N:o 105 sissl. år wid April månads Kongl. Lazarets Lott-lista gjorde anmärkingar, kan läggas den synnerliga omständighet, i afseende på sjelfwa Dragningen, hwad rycket förmåler, som skulle wid aldrastta Numrens uttagande ur Numerhjulet ingen winst i Winsthjulet hafwa warit at tilgå: Därföre önskaades af wederbörande, som winsterne förwaltade, at de behagade lemna uplysning i dessa Blad, så wäl af hwad anledning sådant händt, som ock hwad sort winst som felade, samt om denna willerwalla icke i någor måtto förändrat eller til äswentyrskunnat förändra hela Dragningens riktighet i mer eller mindre mon.

2:0 Anmärkes i de til handa komne diverse månaders Dragninglistor flere fel; dels af den bestaffenhet, at Namror finnes utsatte, som ej hafwa någon winst; dels at sådane winster finnas utsatte som efter planen i detta Lotterie ej gifwas; och dels, at antalet af hwarje sort winster icke warit enliga med den å Listorne tecknade planen; Kongl. Lazarets Directionen under hwars insende nämde Lotterie står, tacktes benägit uplysa, hwadan så owanliga fel händt, huru de blifwit rättade samt förmå och tilhålla des förwaltare Dufvenberg och Cogell förskona Lottagarne för så osäker förwaltning.

Åsagen wilstande men betydlig Lottagare.

*) Inländt.

N:o 78 och 79 utgiswes den 30 Maji eller nästa Fredag.

Stockholm, Tryckt hos Commissarien P. A. BRODIN, 1783.

Dag = Bladet:

Wälsignade Tryck = Friheten.

Tredje och Sidsta Stäcken,

N:o 78. och 79.

Stockholm den 30 Maji 1783.

Insändt.

Des Raisonneurs en foule et pas un Citoijen
DORAT.

S bland den mängd af Förordningar som nu på en tid emanerat ifrån Kongl. Öfverståthållar Embetet här i Stockholm, har jag med en glädje snart sagt Convulsiv lidpt mig den af den 3 Maji 1783, angående Tiggares fasttagande och Spöskirande. I ett stort och mäktigt Rike, och i synnerhet i en Husvudstads där endast präckt och Rikedom böra synas, är Fattigdom ett skadeligt öfverflöd — Också blir det obegripeligt, huru en människa kan vara fattig där så många resourcer gifwas til wälmåga. Huru kan man vara gammal där tiden går så fort? Huru kan man vara sjuklig där Climatet är ett af det mildaste? och änteligen hur kan man tiggas där så många inrättningar af Javalidhus, Krigsmanshus, Siukhus Hospitalshus och Barnhus, finnas. Jag tillstår at jag wäntat den activa Policens åtgärd wid en så Christelig Förrettning som det alltid är, at röddja uselhet och fattigdom ifrån de mäktiga och rikas ögon, de äro ändå för Sensibla, och fruktansvärdt at deras lidanslor kunde för häftigt upbråas af ett Galst medlidande, deras dyrbara hälsa deras lyckliga humeur kunde taga skada och den skadan skulle åter wära obotlig för det allmänna. — Men jag kommer nu til egänteliga ämnet, som är at oackadt alt det hopp jag haft om Daglydnad, all den förtrostan jag ägt till tänkande menniskior at de selfmanta skulle följa så Wälgörande och så sunda föreskrifter, icke des mindre måtte jag upge (Jag wälter en sten från mitt samwete) ett prof — Himmel! måtte det wära det första och det sista! på en brottlig, som i förgäres twärt emot Förordningen bettlade, och på en lika brottlig urskillning som hyste tiggaren öfwer natten i en wred af sin wind — Det är sant, den behöfwande tycktes wära några och 60 års man, opwiste sina betyg at han tient i hela Pommerska friget, blifwit där

Blesserad

Blesserad, och kryckan war nu hans trognaste följeslagare — Den andra Lagbrytaren tycktes ej wara stort rikare . . . och hwarföre ange honom då han ej har 10 Plåtar till plikt? dock för exempel borde jag . . . lika mycket, slippe han denna gången! men blifwe han öfvertygad huru han lade hyende under lättian, och huru litet han kiände tiggarens behofwer och omständigheter. Jag som i min ungdom varit reserv, kom ihåg, at en Soldat som tient länge och blifwit blesserad, wore berättigad til underhåld, jag tog då Veteranen för mig sielf, förestälte honom sin otillbörliga förbrytelse och han tilstod helt fritt at han för 6 år sedan då han blifwit affskedad, tillika blifwit opfordrad til underhåld och dubbelt underhåld af Krigsmanshus Fonden i Wadstena, men at ännu intet rum blifwit ledigt. Jag frågar efter detta, när en menniska har de apparencerna (ty knapt behöfwer han wänta ännu 6 år, förän han får sina 6 Plåtar) om det är förlåtligt at han tigger, och jag repeterar, at den som ger en som fått underhåld i Wånster-Rullan kiänner ej rättstoffsens Arme.

Jag fruktar . . . Jag israr för länge emot fattigdom och tiggeri — mitt ämne är så rikt, och min nit så brinnande, at jag wille ecrasera ej allenast alla tiggare, utan äfwen den, om någon finns, som understod sig draga i twiswelsmål at en wälgiärning emot en tiggare är synd.

Det är intet at förstå, huru Rousseau som är utskriken för at warit wettig och förnuftig til och med stor menniska, kunnat så långt förnedra sig at han tagit tiggarens parti — det är wäl sant, om man så will, at han intet war af Famille, han hade intet en, mycket mindre femton anor, men fast man intet har naissance (eller på Swänska, fast man intet är född) så fordrar jag dock ett slags begrep, ett slags sundt förnuft i de heligaste och allmännaste Sanningar.

Philosoph! så orättwist kallad! Wårlden skal intet längre bedragas — Jag skall anföra dina egna tankar och ord i Öfversättning.

Om Tiggare.

„ Se en tiggare, är at fördöfa deras antal som lägga sig på en
 „ så nedrig födkroök, nej intet nog dermed at de äro til be-
 „ swär och utgift för Samhället, utan Samhället har ock förlorat
 „ alt det arbete så många händer kunde gifra — Se där de maxi-
 „ mer hwarmed en hal pratare wil smickra de rikas marmorsål.

Man tål, man befrämjar under de största omkostningar en myckenhet af onyttiga handtwärck som skämma Sederna — Om man anser Tiggarens födkroök som ett handtwärck, ehuru det wist intet

är det, så finner man där endast det som kan väcka känslor till medlidande och menlighet, hela vårt Slägtes föreningsband. Äter, vill man betrakta det som en wettenskap, hwarfdre skulle jag icke föreskylta den tiggaren som igenom sin wältalighet rör mig in i själen, och förmiukar mitt stenhårda hjärta, med samma rätt som en Acteur, för hwilken jag faller någon kall tår. Om den sednare går, at jag högaktar andras dygder, så uträttar den förra at jag sielf utöfwar dygd, alt hwad man känner wid en tragedie, försvinner i samma ögnableck man går derifrån, men minnet af den olyckliga jag hulpit, ger mig ett nöje som räcker till min död. Om det stora antal af Tiggare är kostsammt at undarhålla för ett rike, huru kan man icke säga det samma om flera lemmar i Staten som äro mindre nyttiga och tusend gånger dyrare? Det hör en wis Regeringskonst till, at inga tiggare finnes men medlet därtill att göra andra människor hårda och obewekeliga dåger intet. Jag må wara så ofunnog jag kan, om hwad fattiga och nödlidande böra anses i Statens ögon, men jag är skyldig weta, at i anseende till mig äro de alla mina bröder, och at jag ej utan det grymmaste och onaturligaste brätt kan neka dem den ringa hjälp de begära. Låt de stästa wara wanartiga och stälmar, jag wil medge det, men jag känner för mycket werldenes illgrep, des tyrannier och des nycker, at icke weta, det ofta en bra och hederlig karl sedan han sin måsta lefnadstid tjent sin Konung och Riket med ära och tro, blir bragt till samma grufweliga öde, och huru kan jag swärja derpå, at den skända som i Guds namn begär en bit bröd af mig, icke är den samma eller en dylik på wägen at försmägta af hunger, och falla i förtwiflan igenom mit nekande? Om ock den allmosan jag ger, aldrig bleswe någon betydande hjälp, åtminstone är det et bewis at man himmar, at man wil lindra plågan, det är en slags hälsning, en wälwilja som kostar så litet och är langt hederligare än Gud hjälpe (et talesätt ändå hundrade gånger mera sällsynt än eder och snåsor) likasom Guds hjälp eller Hans gåfwor ej woro i människors händer, lika som Gud hade andra kornlador på jorden än de rikas skatter? Anteligen huru det ock må wara, huru man ock tänker i detta ämnet; Om man aldrig är skyldig uslingen som bettlar sig fram, så är jag mig sielf skyldig (så wida jag är menniska) at ej låta människor lida, och intet förhårdas wid åsyn af jämmer och tårar.

Se en tigare säga dessa stälta, dessa präcktiga Nidingar, är det samma som at anläggga en plant-schola af röfware — Jag säger twärtom, det hindrar at de blifwa det. Jag billigar at man ej bbe
up

upmuntra en fattig, at göra sig till tiggare, men när han en gång är det, bör han ej swälta ihjäl, ej wäldföras som en hottentottist slaf, och om för ingen annan orsak så just för det, at han ej måtte bli stråtrösware. Ingen ting förbinder en mera at ombyta lefnads-sätt, än då man ej kan lefwa i den metie man antagit — En half-dre är snart begjård och snart nekad, men 30 halfdrar hade gjort fyllest för uslingens måltid, och 30 gånger dra en tom hand tillbaka kan omsider göra en ledsen och förtwiflad — Hwem är då den som med kall blod will neka denna halfdrän, blott han begriper, at han därigenom frälsar två människor, den ena från et brätt, den andra från döden? Jag har läst i någon bok at Tiggare äro et slags Insekter som låda wid de rika. Det är helt naturligt at barn hålla sig til sina Föräldrar, men Föräldrarna lika så förmögna som hårda och oberwikeliga misshjånna barnen, och lämna deras omsorg och skötsel åt fattiga som redan gjort et steg på tiggare-wägen.

Alstonen, Idylle *)

Sjuutio fem Somrar hade Pyladis öfwerlefwat. Dit en åldrig Et under hwars grenar den Spåda Almen frodas, sträckte han ofta matta armar om sina Barn, sina Barnabarn och Barnas barns barn, såg åt Himmelen och Wälsignade dem; Bredewid sjön låg hans kossa, Natur och ensald prydde hånne. Under et grönmålat tak stod et Bord, där ingen wandrande satte sig ner utan at måttas af Midlet och Fruktar. Nu barrade redan aftonrodnan i den kusliga wägen, hånnes Purpurslap war til hälften updragit af en simmande sty, då Pyladis kallade sina Barn, sina Barnabarn och Barnas barns barn. De fölgde honom. Lutande med Silfwergrå hår stödde han sig på den läppen hans Farfar skurit ur en af stormar härjad En. „Församlen Er, ropade han, och stannade wid Amaryllis graf, som war af tätta Lindar omringad, der Näcktergalor sielfwa midnatten qwittrade kärlek och saknad. Pyladis satte sig på graswen, och hans Barn stodo rundt ikring honom. „Här hwilar min maka, sade Her, „den, Amaryllis! för sista gången rinna mina tårar på Din Graf. „Åskade Maka! . . . Barn! „Hören mit lefnads Lopp. Gubben uphådde sin röst och talade långsamt.

„Ådla Dygd! Himmelska kånsta! Du är den som leder en yngling til Lycka och ära; Du som med din sköld betäcker den Gråshärigas bröst, at inga Samwets qwal försträcka Hans dödsstund. Fjorton gånger, Mina Barn! hade jag sett dessa parker hwitna och åter bli gröna, då min Far förde mig til sin makas säng, Pyladis.

sade

*) Infändt, som andra försölet af Författaren til Alexis och Daphne se N:o 63 Sidsta Slådo.

sade han, Solen går aldrig mer op öfwer mit hufwud, Jag lycktar mina dagar; se här det enda jag lämnar dig: En full Mor at ståta och fördrja, denna hydda, och min wälsignelse. Du wet, at våra hjordar äro förödda, at armod . . . Men ewiga Söresyn! hwad talar jag? Jag, som snart 30 år aldrig af torst försmågtadt, aldrig af hunger blifwit förledd at fråga: Wader himlen öfwer oss skuld och dygd! Har jag nånsin saknat en klar källa, en tacksam torfwa, et skuggrikt träd? och behöfwer man med hålsa och ett aggsritt hierta mer, för at wara lyckelig? O Pyladis! min Son! När alt omkring Dig är dyfvert, och en djup natt skymmer Dit i framtiden sig tande öga; så mins mina ord: Öde en hagelstur Dit arbete fructlöst; så strömma och hundrade ljumma regn, at bereda dig bröd då du söfwer. Jag lemnar dig inga andra statter än min dygd, har Du hierta at ärfwa hånne? Farnål öma Måta? och Du Pyladis! Farnål, Wårda din Mor, älska dygden, för at äftwen kunna ös så nöjd som jag — Detta talte Min Far, stöt mig i sin famn, och dog.

Skåden denna Lind Mina Barn! Samma dag planterade jag den, jag helgade den at hans minne; ifrån en spåd Telning sen ni hure yfwig och skuggrik hon står. Fring de Rätträdigas grafwar frodas alla träd, Luften är där ren och lätt, och hela Meisden andas sälhet och lugn. Skåren en qwist af samma träd, och sätten den här bredwid när jag döer. En gång skola de flåta sina grenar tillsammans och skydda Edra barn i 20:de led för Solens hetta. Men ack! jag får ej tala länge, Redan skimra Solstrålarne bakom Bergen. Med dig, O! Dagens Drottning! såcks äftwen mit matta lefnads Ljus, för at aldrig ånyo tändas. Wid dessa orden började de fringslående at gråta. De minsta klettrade sig opp til hans Bröst, de andra föllo til hans fötter, och Herden fortfor: „Då jag begrof min Far, bestod wår hela hjord af sju Får och två små Lam. Jag delade min omsorg emellan Min Mor och dem. En gång, då jag gick til närmsta Herde at fråga honom hwilka örter jag skulle pläcka för min Mors hålsa, mötte mig Herdens Son—O! fördolda Eningskraft imellan wånne ömma Bröst, som wårkar at de widt åtskilda på en gång röras af en kånsta, och gjuta tårar utan at weta Hwarföre? Hwi gjordes Wånsligheten urror i mit hjerta? Hwi klappade det, då ännu Herdens Son war fierran, då Han ännu ej framsnyftat: Pyladis! jag är olyckelig: Ack! wid hans annalkande suckade jag så tungt. Sjelfwa de latta Westwindarna anfölla mit stämtande bröst, Damon fick ej tid, at säga: Simlen wälsigne Dig, unge Serde! förr än jag stög i hans famn. „Dig har hänt något widrikt, ropade jag. ser du

ej hur dessa Tilförf stå dufvona af mina tårar? De ha runnit för Dig. Ja, wäl har något widrigt hänt mig, swarade Damon, Hela wår hjord är i natt af en grym Tiger stöfad. Den obarmhetige har ej Sparat et enda Lam. Blomster och gräs äro på wåra parker förwisnade, jag wet ej antingen af Sorg eller af det menlösa Blod, som där flyter. Tröstlöds sitter min Far utan för hyddan på en sten, omgifwen af sina Barn, Hwilka gserna talte til honom, om ej den Gulbleka hungren hotade dem. Huru bestört blef ej Damon, då jag utan at säga et ord, slet mig ur hans stöte! „Grymma Dde! lär han tänkt, är det ej nog, at Gattigdomen betager oss de nödwändigaste Behof, Skall hon äfwen komma oss at förlora wåra wänner? Men jag hastade åter til wår hydda, der tog jag tre flaskor mjölk och lemnade en qwar för min Mor. På mig sielf tänkte jag ej. Ack! mina Barn! den hunger man lider för det man stillat en annans, är långt wållustigare, än froharens öfwerflödiga råtter — äfwen tog jag et Får och de späda Lammen. Med dessa skänker smög jag mig in i den olycklige Herdens hydda, utan at blifwa sedd. Lika så fort jag hastade dit; Lika så hastigt flög jag åter, då en röst ur Berget häydade mig. „Pyladis! Pyladis! Jag är Skogs-Gudinnan, som råder i dessa Trakter. Förgäfwrs söker Du dölja för Gudarna, det Din rena Sjal äfwen gjorde dem öwetande, om det wore möjeligt. De öddelie se in i hiertats hemligaste winckel och lemna ingen dygd obeldnt. Adelmödige Herde! önska Dig twänne ting. — D! Gudinna; swarade jag, då Du misunnar mig den lycksalighet at utan egennyttas göra godt; Så återgif min Mor hälsan och skänck den Gattige Herden så många Får han förlorat och skyddas Hans hjordar. „Din Mor är redan så nöjd och så frist hørdes Röstten, som då hon för första gången geck i sin kyska Brudfång. Herdens hjordar skola föröklas til tusende; och äfwen Dina, dygdige Pyladis! Du önskade ingen ting för Dig sielf; men jag wil wedergålla Din ömhet. Långe skal Du lefwa, se Dina Barn i tredje Led, och wid en trogen Makas Sida skola Dina dagar flyta lika en källa, som i krotkar genomskär blomsterrika ångar och sålt. Jag tillbad Gudinnan, och geck hem; Ack! Mina Barn, föreställen Er min glädje. På halfwa wågen mötte mig min Mor, tryckte mit hufuud emot det hierta, hwarunder jag hwilat, och gråt. En Blid Gudawagt, sade hon, har förbarmat sig öfwer din Mor, Nu har Du händerne åter, nu wil hon belöna Dig för alla sömlösa nätter, för Din möda och kärlek. Jag gret lik som hon, och ingen mer af oss talte hela dagen et ord. Det är endast en Mor och Hennes Barn, twänne älskare

älskare och trogna Afstedstogande Wänner, som förstå tårars språk.
 Alltsedan detta skedd, föbrötte sig min lilla hjord dag ifrån dag. En
 morgon bittida då jag satt på en kulle, at walla mina Får och se
 solen ljunga fram öfwer den omäteliga Ocean; trodde jag at detta
 werldsens ljus redan brann utan at förut låta förkunna sin ankomst
 af Den med rosor beprydd i en Hårhålds wagn sittande Morgonråd-
 nan; men jag irrade mig; Det war ej Solen, det war en ung Her-
 dinna, som nalkades kullen. Långt skönare, än det begrepp sielswa Gu-
 darna kunna göra sig om det skönaste; hälsade hon på mig. „Mye-
 ken Lycka ste Dig, unge Herde! sade Hon Jag är Amaryllis Din
 Brannes dotter. Wi ha hört at då din Får dog, hade Du ej mer än
 sju Får och två Lam. Sj långesedan mördade en hungrig Tiger hela
 vår Hjord; Men Himlen har åter wälsignat oss, wi äga nu mer än
 wi behöfwa, dersöre kom, unge Herde! til min Får, och han skal de-
 la med Dig sina Hjordar. Följ mig, och jag med mina Bröder wil
 hielpa Dig at drifwa dem til Din Koijsa, Knappt talte Herdin-
 nan, före än jag låg wid hånnes fötter. „Om Du ej är den skogs-
 Gudinnan, ropade jag, som uppenbarade sig i berget, om Du wärke-
 ligen är min Brannes Dotter, sköna Herdinna! dela då med Pyladis
 det som är owärderligare än alla Himlars och jordens skatter. Swad
 wil Du? frågade Herdinnan! Swad slår Där! framstapplade jag och
 tryckte hånnes hand på mitt hjerta. Strax började Ostulden må-
 la en Himmesk rodnad på sin uebilds kinder; men hindrades i tek-
 ningen af en kyß, som mina läppar wågade på hånnes . . . Ach! mina
 Barn, då et menlöst bröst, wid den skönas fötter för första gången
 suckar jag älskar; då skåda Gudarna med wällust från Himla hwal-
 wen ner, och förtjusas i sitt wärk — Om Du älskar mig sade Ama-
 ryllis; Så följ mig til min fars hydda. Til honom wil jag säga; „Min
 „Får! Din Dotter har utwalt denne Herden framför alla Herdar,
 „gör Hanne Lycklig! Då skal han taga min hand, lägga hånne i
 Din, och wälsigna oss. Jag fölgde Herdinnan, Tusende gånger stan-
 nade wi, tusende gånger måste hon uprepa Pyladis! Amaryllis älskar
 Dig. Straxt stal jag en kyß af de läppar, som förkunnat mit öde.
 Amaryllis blef otålig; jag föll til hånnes fötter. Herde, sade hon, jag
 förlåter Dig; men jag laddes ej tro det. Af medlidande gaf hon mig
 willigt en kyß, jag tog flera och gjorde hånne änyo otålig; för at ä-
 nyo få förlåtelse, änteligen hunno wi til hyddan. „D! Du af Gu-
 darna Gynnade Herde! ropade jag. Dit ädelmod har tilbudit mig
 hälften af Dina Hjordar; men wet du ej at skogs Gudinnan wakar
 öfwer Pyladis för hans i grafwen liggande Fars skuld? Mina parker
 skimra, som den förstilfrade Månan af Lam och Får. Min pipa
 och deras menlösa joler syhelsätta hela Tragtens genljud. Ach! Nej
 Herde! . . . Amaryllis . . . Amaryllis — Wästa Får, inföll Her-
 dinna

dinnan, och omfattade hans knän, för Din kärlek skuld til min Mor; til Din och Hännens dotter; led denne unge Herden til Aftarets fot och tillät mig der inför Gudarna swärja honom trohet. Wi skola wara Din alderdoms tröst, wi skola wid wakens bugtiga strand bädda Din sång, då Dit darrande hufvud ser sig om efter hvilat. Där wilja wi waka öfwer Dig och ej tillåta minsta fläkt at södra Din sömn. Subben steg op, och hans manliga tårar runno. Pyladis ropade han, Amaryllis! Mina Barn! Himlen och et obrottligt hierta göre Eder Lyckelige! Ujufwa Minne af Kärlek, af Sålhet och Dygd! — Åh! hwilken hänryckning, at wid grafwens rand utan ånger drömma om förflutna dar, om de aldrig återkommande tider! Bättre är et förswunnit år än en återstående timma. — I min kärleks Förstlingar! I ären min Lyckas witnen. I hafwen känd Amaryllis, varit älskade af Henne, sett hennes trohet, hennes umgänges sätt och hennes fria Wäsend. När jag fölgd af mina hjordar kom hungrig och trött från fältet: Åh! då mötte mig Amaryllis och bar i barmen sin Son, skönare än den stjerna, som i gryningen födes af morgonen. Pyladis! sade hon, och Hennes tårar runno på kindren der Hälso och ungdom lekte, Pyladis! hur sälla gör icke Din ankomst oss! och då strax förde hon mig i en Döffal; der wäntade mig en astom måltid af Naturen och Amaryllis tillredd. — den af Er mina Barn! som mins en dag, då hon war tillsammans med mig, ser äftwen taffan af hela mitt lefnadslöpp: förnöjsamhet, arbete, tröttnad, hvilat, munterhet, nöjen och et lugn innom hyddan, så mycket mindre skiften underkastat, som det härledde sig från hiertats öfvertygelse om egen renhet och oskuld. I denna kädja af Lycksalighet, ilade 50 år på den aldrig dröijande Tidens wingar. Oförlitneliga Makt! 16 gånger har nu jorden förändrat sitt Synne sedan jag stapade Din graf; då lemnade jag der et rum för Din sörjande Wån: Nu kommer jag at wid Din sida intaga det. I Mina Barn! jag wälsignar Er! Utgjute Gudarna frid och ömnoget öfwer Edra Tjäll! Ödre de Er Lyckelige; men aldrig på hiertats bekoftnad! likne Eder lefnad min, Edert lefnadslut mit! O mina Barn! hwilken wällust at dö, då man at sitt upphof kan lemna hiertat åter, lika så obefrågat, som det kom ut hans hand. — An en gång omfamnade Pyladis dem alla, lutade sig mot grafwen, suckade Amaryllis! hans ögon brusto, han dog, — och straxt tindrade Aftonstjernan mellan de höga Popelträd som ännu hwarje midnats timma susa, då hans heliga stuggar swästar dem förbi.

N:o 80. och 81 utgifwes den 2 Junii eller nästa Wondag.

Stockholm, Tryckt hos Commissarien P. A. BRODIN, 1783.

Dag = Bladet :

Wälsignade Tryck-Friheten.

Tredje och Sidsta Skåcken.

N:o 80. och 81.

Stockholm den 2 Junii 1783.

Berättelse om Turkinnorna uti bref från ett Fruntimer som länge varit och ännu är i *Constantinopel*, til Redakteuren. §

Ni wil at jag skal tala om Turkiska Fruntimren, och deras lefnadsfatt, nöjen och prydnad, samt på hwad sätt de handteras af sina männer, för at kunna införas i Er Wälsignade Tryckfrihet. Jag lyder med nöije, så wida jag aldrig ärnar återkomma til Swerje; men Ni bdr wänta Er åtskilliga underrättelser som til större delen äro olika med andra resandes. Manfolken kunna ej i detta Landet göra dylika upptäkter; wårt kön har ensamt frihet at bese det inra af Husen. Samma Himmel som fordom formerade de namnkunniga Grekinnor, gjuter nu sina wälgerningar öfwer Fruntimren i Constantinopel. Sällan finner man här fula och mindre behageliga ansigten, som äro så allmänna i andra länder och någon gång i mit Fädernesland *). Här hafwa de en mycket hwit hy, swarta hår, och eldiga ögon. Deras upförande är höfsligt och angenämt, och uti hela deras wäsende finner man en wärdighet, som ger nytt behag at et wacker ansigte med et ord, om Apelles stod up, skulle han här lätteligen finna mer än en model för sin Venus.

Det är kan hända ingen klädedrägt som är mer gynnande för et wacker fruntimmers behagligheter än den Turkiska.

Alla deras kläder fästas med en fyra fingers bred gördel fullsatt med Diamanter, eller med et magnifikt broderie. Den bdr altid wara knäpt framtil med et diamants spänne. Deras hår hänga långs efter ryggen så långa de äro, och de göra därpå åtskilliga flåtor med pärlor och band. Jag har aldrig sedt så wacker hårlagning; Ofta på et enda fruntimers hufwud har jag räknat öfwer 100 sådana flåtor.

Turkiska fruntimren bo alla i affkilda rum. Swarje hus är delat i twenne delar som sammanfogas af en slags corridor: Sällan

*) Expression wore olidelig om hon ej rest ifrån Swärje d. 18 Aug. 1772. och således skunnog om denna nya Generations ansikten. anmärkning. af Wegis:

är et hus mer än två våningar högt, och hvar våning har sit gallerie, trapporna äro långa, och ofta ej mer än 30 trappsteg. Den ena delen af huset bebos Husbonden, den andra är fruntimmernas flygel, och kallas Harem. Ty Serrail tilhör endast Kejsaren sjelf.

Hwart Corps de Logis har sit gallerie som wetter åt Trädgården, och de öfriga rummen äro både glada och präktiga. Den undra sönnerraden är ganska låg, hwart fönster har sina galler, som i Kloster; hwarje kammare i detta Harem är betäckt med Perlika Tapeter. Soffan är af et ännu rikare tyg; rundt omkring är en half fots hög Estrad, garnerad med et prägtigt sidentyg, och på hwilken placeras två rader kuddar, de första större, och de andra mindre: Det är där som Turkarne wisa al sin qwinliga weklighet och alt sit oförlätliga öfwerföd.

Trädgårdarne äro omgifna af ganska höga murar: Man ser där ingen ting som liknar de Swänka: De stora träden ge en widlyftig skugga och göra mycken prydnad. Midt uti dessa Trädgårdar är det ställe som kallas Chiosk; det är en stor rymd med friska och rinnande källor midt uti, och omgifsit af en grön Häck: höga trån gifwa skugga åt detta ställe, hwarest Turkarne njuta sina största nöjen och hwarest fruntimren förnöta sin mästa tid. Sådän är den harem, som frun i huset bebos.

Sällan är hon nödsalad at dela sin mans hjerta med et annat fruntimmer. Det är sant, at Mahomets lag tillåter männerna at hafwa fyra Hustrur; men det är nästan oärhddt at en man nyttjar denna rättighet, lika som i Rom hwarest ej war något exempel af ägten-skaps stillnad, de fem första Seclerna, fast lagen tillät det. Så snart en Turk gift sig med et förnämt Fruntimmer, är det Honom förbudt at tänka på en annan, emedan den första på intet sätt skulle lida det. Allt hwad han kan göra, är at hafwa Maitresser, och han har ända ej magt at föra dem i Huset där den lagliga Hustrun bor. Ringare qwinfolk äro ej mindre måna om sina rättigheter; och fast än Polygamien är här tillåten, är det kan hända intet land där den är så litet i bruk. Detta lärer synas Er min Herr Redacteur! nogfrämmande, sedan Ni läst resebeskrifningar om Sultanens Serrail, och om den handel man gör med söna slafwinnor i Constantinopel, Men hwad Sultanen angår, så tros han wara förmycket öfwer andra dödeliga för at så förnedra sig till den minsta likhet med dem. Hwad de wackra slafwinnor angår, af hwilka det är et ansenligt antal i de förnämas Harem, så äro de endast ämnade at betjäna Hustrun, som öfwer dem har en oinfränckt magt, och ej skulle tåla det hennes Man fattade tycke för dem. För öfrigt äro dessa slafwinnor mycket dyra; alt efter det land de äro konna ifrån. Circassiska Fruntimren inneha främsta rummet, dels emedan de äro sönare än de af andra Nationer, dels emedan de förena mycken anständighet med de lyckligaste öfjelser. Polskerna

innehåfwa andra Classen, sedan komma Ryskorna och de från Georgien. Mingreliska fruntimren äro minst värderade, oagadt alt hwad resande sagt til deras fördel. Man sätter ej stort värde på Tyska, Ungerska eller andra skönheter ifrån wästra Länderna i Europa.

Turkiska Damerna dela sin tid emellan Nattduks-bordet, dans musik, promenader, Inventioner af Moder, och nöjet at depensera. En Man skulle hållas för galen, om han begärte minsta oeconomie af et fruntimer, Swars sbseri ej har andra gränssor än hennes Capricer. Mannens skyldighet är at skaffa pengar; Hustruns åter at försörja dem, Det sker på samma sätt bland de lägsta familjer; ofta får man se en arbetskarls Hustru som ej wil bära andra kläder än brocard, med Hermelins bräm, och et wackert garnature af ädla stenar på hufwudet.

Turkarnas Musik är nog rörande. Man finner fruntimer som ha wackra röster, hwilka accompagnera sig med et Instrüment som liknar Luta, eller Zitra. Många af dem dansa ganska wäl, och bruket är at fruntimren i Constantinopel låta sina slafwar dansa, då de äro på wist hos hwarannan.

Badena äro de ställen där Kådet famlas en eller 2 gånger i weckan: de gå dit med sina slafwar, klåda af sig, och wisa sig alla uti Naturens enfaldiga behag: En del bada Sig, andra pryda sina Hufwuden, eller lyshelsätta sig med at sy eller Brodera och alt med det Majestätiska behag, som Milton ger människornas första Mor uti Edens trädgård. Dessa Bad äro tillika deras Caffehus: Man berättar där nyheter och roar sig på åtskilligt sätt.

Jag kan ej beskriwa Turkarnas wördnad för wårt Kådn. Ingen undantagen af Hwad Nation eller Religion Hon och må wara. En Karl som träffar et fruntimer, wänder bort ögonen, lika som det ej wore honom tillåtit at se på Henne. en Turk som skulle wilja hantera et fruntimer illa, skulle bli ansedd som den nedrigaste människa, och skulle löpa fara at bli stenad, fast han och hade rätt. Fruntimren äro så högmödiga öfwer denna förman, at de ofta misbruka den, och altid strafflöst. Man har sedt dem som warit nog dristiga at försnåda Domaren, just då han skolat afkunna deras dom. Det händer äfwen, at de gå in i Divanen och hota stor Wisrn, då de äro misnöjda med hans utslag, detta gör at de största Herrar för at befria sig från fruntimrens tilltagsenhet, ej hafwa annat råd än at bewilja alt hwad de begära.

De äro ej så inestängda i sina harem, som man bland oss tror. De gå ut när de behaga, och ingen man skulle wåga sätta sig däremot; men de kunna ej wisa sig i publiquen utan sina bågge flor, af hwilka det ena täcker hela ansigtet undantagande ögonen, och det andra

anden täcker håret och halfwa ryggen. Utom det hafwa de en slags Casque, så at det är omöjligt at skilja et förnämt Fruntimer från en slafwinna. Den måst svartfuka man skulle ej kunna igenkänna sin hustru på gatan. Denna förklädning gifwer Turkinnorna en fullkomlig frihet at roa sig huru de behaga. Det wanliga rendés vous är Judarnas bodar, dit alla samlas för at se de prägtiga waror som där finnas. Man kan lätt begripa, det antalet af trogna hustrur ej kan wara stort i et land, hwarest de hwarken hafwa at fructa för sina Amanters indiscretion, som icke känna dem, eller sina mäanners häand, som de hafwa medel at bedraga. Med et ord, de kunna anses såsom de enda fria personer i Riket. Sjelfwa Divanen respec- terar dem: Då Sultranen straffar en Pascha med döden, rör han aldrig rättigheterna angående Harem, utan det hör til makon som efterles- wer.

Jag kan ej förbjda Herr Redacteurs nyfikenhet angående Sul- tanens Serail, medan jag aldrig varit där. Han är i många delar olik de particulieres Harem, i synnerhet där uti, at där ej är nå- gra lagliga hustrur. Då Kejsaren har sin Mor hos sig, så är det hon som styr hela Serailen, och han får hwar dag af hennes händer den som skal hålla honom skällskap. När hon är död, förestår Kis- larAga Detta Ambete. Glaswinnan för hwilken man berättar den äran som henne är ämnad, beger sig genast til Badet, parfumerar och pryder sig, och emottar presenter af hans Höghet, hwilken hålsar på Henne i hennes rum. Det första fruntimer som fåster Kejsarens tycke, har företrädet för de andra, hwilket hon alltid behåller. Historien om Näsduken är en Fabel.

Det är en antagen tro hos Turkarna, at en Fransk Princessa blifwit tagen af Sjdröfware och såld til Serailen, då hon war stadd på en pelgrims färd til Jerusalem: Hennes behagligheter och talanger i dans och musik til- wunno henne Kejsarens ynness. Konungen hennes Far sticade Ambassa- deurer för at återköpa henne, men Sultanen wågrade det och behölt Henne. De påstå derför, at nu warande Kejsarne härstamma från denna Princessa, och at de fölgakteligen äro blodsförwanter med Bour- bonska Huset. Franka Ambassadeurerna hafwa aldrig welat draga Turckarna ur denna willfarelse, af hwilken de ofta betjåna sig til si- na affigters befrämjande.

Jag leswer med nöije Herr Redcteurs ic.
Constantinopel efter Swenskg stylen d. 11 Nov. 1781. A. C. von Y.

P. S. Med första stjepp som seglar til Europa skal jag widare berättat något om sjelfwa Sultanen des Regering, Favoriter, Ambets- män och Hans Killar Aga *).

Daphnis
*) Detta Brevwet skrifwit på Fransyska är redan ankommit för 14 dagar sedan, sult af de Intressantaste och förunderligaste anecdoter, och skal utgifwas så snart det binner öfversättas. Utgif.

Daphnis och Cloë Idylle *)

Aldrig skappar hjertat så förtwiflat, som när tvåanne trogna wän-
ners läppar med halfbrutna ord framstappla: wi stijas . . .
tör hända för ewigt! — då, när Ankaret redan är lyft, och Skep-
paren tillåger den i sin bortswimmade wäns Sköte gråtande Pythias
at gå ifrån Bord. Hur ofta sätter han foten utom Rellingen? Hur
ofta drar han foten tillbaka! men änteligen måste Pythias — Med öp-
na Armar står han på stranden och ser de Djungande Segel klyfwa
windarna: Seglen förswinna; Men ännu ser Pythias hwirflar i den
salta wägen af de fåror, som kölen plöijt, han hastar at med dem
blanda sina tårar, i hopp at de återwända tillika med wägen och hinna Skep-
pet — Wänner! Allfare! Ni weten hur et hierta dränks i känslor wid
denna tanka: Nu gråt jag, och en medlidsam bölja emottog mi-
na tårar; Samma bölja . . . Ach! törkända, hon kommer at
nalkas det Skepp, som för min Allsling, min wän. Ach! tör hända
da han med min Bild i sin hand, ser ut at stora hafwet, faller
en tår . . . och denna tår faller i samma Bölja . . . förenas
med mina . . . och en Snäcka öppnas . . . Wenner! All-
fare! Det är för Er jag strifwer — I kännen redan hwad jag me-
nar.

Men aldrig ännu har någon genom kärlek lycklig maka, aldrig
någon gemon öma känslor wärkelig wän uthärdat de grymma qwal, som
härjade Cloes hierta, då Daphnis rycktes ur hånnes armar. Trene må-
nader woro blott förstutna, sedan Hymen i deras hydda tånt sin sack-
la . . . Trene månader? ett ögnablick! då man börjat älska! . . . Men
ödet, mot hwilket ingen warelse kan jäfwa, det för böner döfwa ö-
det befalte Daphnis resa bort . . . förgåfwes utsträcker den i gräset
på knå liggande Cloë sina armar. Daphnis reser — hon ser honom
ej mer . . . Cloë gråter . . . ropar . . . arbetar sig op för en kulle
. . . uphåjer sitt hufwud . . . nu ser hon honom åter — Ach! nu
förswianer Daphnis . . . än en gång uphåjer Cloë sitt hufwud . . .
nu förlorar sig skymten af hans hatt i den tätt bewux-
na Granstogen. — Omkänswärda Herdinnal! hur delar jag dina suc-
kar med Dig! Ach! jag försöker hur gruffigt det är, at wara skild
från den man älskar. Wätte hoppet uppfylla hela din Sjal, hoppet,
at återse Daphnis! I hwarje Dröm föreställe han sig i en dams-
wig tröjsa. Swetten faller som dagg på hans Solbrända kinder.
Willan frugtan och hopp kastar han forskande blickar fring alla Bu-
skar; löper ju närmre Hyddan; ju ifrigare, ropar: Cloë! . . . Du flyger
. . . Nej! det är ombgligt: Du kan ej mer drömma — Innan det
har du redan waknat af glädje. Ännu stå Cloës starras ögon på det
stället

stället fästade, som hon önskat varit världens änd, där fluggan af hennes älskade Herde försvann. På ena armen lutar hon sit hufvud; den andra hand håller hon mot sit uproriska hjerta. Bröstet flämtar, deka Alabaster-Glober hwälfwa under en storm af suckar, och wid hvarje anfall swigtar hennes wälla lif. Anteligen förwandlas en hisketlig förtwiflan i den lufwa ångslan, som ger tårar fritt lopp, som under plågan förnjör, som söker ensligheten och där inom sig finar det jordens beherskare hwarken kunna njuta eller ge. I denna hjertats lugna ställning tar Cloë Lutan, sätter sig wid en klagande bäck och sjunger:

„Swergifwen är Cloë. Daphnis, du reser! Cloë är öfswergifwen . . . Hör den ensamma förjande Dufwan kalla sin maka. Herde, kom åter! Daphnis! kom åter. An en omarmning, an en afskeds kyss . . . Obarmhertige windar! hafwen I aldrig älskat? Hwi . . . annan I ej mina suckar, at på Edra wingar ila Daphnis i förwäg och ropa: Herde, kom åter! Daphnis! kom åter. — Hwar fans en Herde sådan, som min! Nöjen växte i hans spår, och hans ögon blinkade kärlek. Kom han på parken, så gladdes alla hjordar. Lammen hoppade, och den snöhwita Swan i begrep at börja sin ödsång, söng om kärlekens rustiga känslor. I hans bruna lockar woro Myrten ståtade, på hans axel hånade den tjusande Zitran, och en staf bar han i hand. . . . Men ack! Dit hjerta Daphnis! Dit hjerta öfswergeck alt. Hwilken Herdinna kan säga: „jag är älskad, som Cloë? Daphnis! du älskar mer än Solen lysar, ewigare, än hafwet swallar. Din kärlek upfyller så mina Sinnen, at wore det möjligt, det du kunde älska mer; så kunde jag dock ej rymma din kärlek. . . . Annu en grad — och jag förgecks . . . Olyckliga Cloë! Du är älskad . . . men hwar är älskaren? Olyckliga natt! ensam skal jag i dit sköte sjunka . . . ensam, lik den af Dödens hand härjade Ankan, . . . men hwad! jag utom Daphnis gå i min brudsång? Nej! på törniga höjder, på wilda, mößiga Berg wil jag heldre klettra, alla nätter irra. An hwila på en tuswa och drömma om Daphnis; an med mina tårar locka Cypresser ur hårda Helleberget — ack! man är dock ej aldesles olycklig så länge man kan gråta — Öde hånade den medlidssamma Månan visar Daphnis min flugga, antingen i en spegelklar källa, eller på en af hwita blomster skimrande kulle . . . Daphnis! jag söker dig. Daphnis, jag ropar dig! Cloë, den trånande Cloë . . . Ack! nej, ack! nej, öfswergifwen är Cloë . . . hör Echo swarar: „Cloë är öfswergifwen! Så söng Herdinnan. Hennes söng war lufwigare, än Bäckens sus; lufwigare, än de i en walmogs stog swifwande Drömmar, som skänka den slumrande älskaren alt hwad den wakne njuter. Näcktergalor hörde Cloës söng; de tego stilla, lysnade i buskana

buskarna, blefwo förtjusta, och glömda, sina qual. Et år — hwilken Ewigbet! et helt år stred så långsamt fram utom Daphnis, utom under rättelser om Daphnis. Andas ännu den, hwars hela wäsend jag är? Udrändas just nu et hungrikt wild-djur sönderstycker honom . . . den swarta wägen sluker honom . . . Aft! Kanstje längesedan en djup natt betäkt hans kyska ögonpar . . . Kanstje han längesedan ligger kall och stum i den Pulna grafwen . . . Kanstje . . . Grusliga öwibhet! hwilka ryttande tankar! grusliga Öwibhet. Du är grymmare än den tårande saknaden.

Under denna odrägeliga tid blef Cloë Mor för en son, uti hwars spåda upsyn hon sökte och fan Sin Herdes Drag. Hur många kyssar tryckte hon ej på dessa drag; än som Mor, än som älskarinna? — En gång, långt före än Morgonrodnan med sin af blomster omgifna Arm hade öpnat rymdernas Östra Portar, för at i den oppgäende Solens spår kasta rosor och perledagg; satte sig Cloë med sin son på armen i en liten båt, och lät ro sig öfwer til närmsta Holme. Aldrig hade Cloë varit der; likwäl war denna Holme hånne kär; emedan Daphnis lif lif en stjärna där första gången framtindrat; emedan hon ofta i sitt fönster öfwer sjöer sett Daphnis som der förnött morgonen af sin wär. Hon påminste sig hur han ännu ofänd wänt ögat åt hånnes hydda och kastat Blomman förgåt mig ej i den porlande wägen. Nu waggade redan båten i wägen, som bådide sina hufwud under des spetsiga köl. Han stötk i land, Cloë gick ur båten och solen ran op. Cloë årnade gå stranden runt omkring, och under åstādandet af de wandrande wägorna tänka på Lifwets flygtiga skiftet; då hånnes Son med et häftigt skri råkte ut sina spåda armar mot de skuggande Ekar — O natur! Din förbolda dragnings kraft wärkar på det nyh födda hertat, i samma ögnablick des pulsar börja röras. Cloë kyssie sin Son; men han fördrötte sitt skri. Bewett af hans tårar gick hon in i Skogen och just emot det träd, hwat åt hans armar sigtade. Hur stelnade hånnes ädror! Hur fördjupad i en oändelig tåning af kärlek, glädje och smärta blef ej Cloë då hon i barken såg vistat: Daphnis. Lifwer för Cloë. Tre steg wex hon tilbaka, wände ögat åt en Lind, der stod: Mofa bewäxer denna stam, des Löf lwäna; men Daphnis kärlek för Cloë är ingen förwandsling underkastad. Djupare gick hon in i skogen med et vldvande hertat, där darrade den raka Aspen, mid roten läste hon: Då Daphnis ej mera ser Cloë, slår dock hans hertat lika smt för henne. Helt nära Aspen frodades en Gumanna åldrig En. länge sökte Cloës tårfulla öga, om ej äfwen der Herden skrifwit sina känslor; hon sökte och fann: Oföränderlig är Du winter och sommar, oföränderligt är Daphnis hertat mot Cloë. Herdjunnan satte sitt Barn i det my-
ka

